

notitie

Onderwerp	Gespreksnotitie rondetafelgesprek 23/4/25 VKC OCW
Datum	11 april 2025
Van	College voor Toetsen en Examens (CvTE)
Aan	Vaste Kamercommissie OCW

Bureau van het CvTE

Muntstraat 7
3512 ET Utrecht
Postbus 315
3500 AH Utrecht
Nederland
www.cvte.nl

Contactpersoon

dr. Marc Spierings
secretaris-directeur
030 - 28 40 700
m.spierings@cvte.nl

Inleiding

Onderstaand herhaalt het CvTE de voor zijn taak relevante vragen uit de uitnodiging van de Kamercommissie voor het rondetafelgesprek op 23 april 2025 en voorziet deze van zijn antwoord.

Vragen en antwoorden

1. *Hoe komen toetsen en examens tot stand? Hoe en door wie worden toetsen en examens gemaakt, hoe worden de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen hierin verwerkt? Hoe wordt de kwaliteit van de toetsen en examens gegarandeerd?*

Doorstroomtoets basisonderwijs, totstandkoming en kwaliteitsborging

De totstandkoming van de doorstroomtoetsen basisonderwijs is de verantwoordelijkheid van door het CvTE erkende toetsaanbieders. Zij maken de doorstroomtoetsen, uitgaand van de toetswijzer en het beoordelingskader die voor die toetsen gelden, zie ook [Publicaties en regelingen | Toetsen primair onderwijs | CvTE](#).

De kwaliteit van doorstroomtoetsen is gegarandeerd doordat alleen op grond van het beoordelingskader door het CvTE erkende aanbieders doorstroomtoetsen mogen aanbieden en deze jaarlijks een kwaliteitsbeoordeling ondergaan, zie ook [Erkenning en jaarlijkse vaststelling | Toetsen primair onderwijs | CvTE](#). Daarnaast levert iedere afname informatie op die de aanbieder kan helpen zijn toets te verbeteren en het CvTE aanleiding kan geven zijn kwaliteitseisen aan te scherpen.

Centrale examens voortgezet onderwijs (vo)/middelbaar beroepsonderwijs (mbo), totstandkoming en kwaliteitsborging

Het CvTE is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de centrale examens in het voortgezet onderwijs en de centrale examens Nederlands en Engels in het middelbaar beroepsonderwijs. De centrale examens zijn het werk van vakdocenten die les geven aan examenklassen, zie ook [Docentbetrokkenheid | 2025 | Examenblad.nl](#) en [Docentvertegenwoordiging | 2024-25 | Examenbladmbo.nl](#).

De kwaliteit van de centrale examens is gegarandeerd door de wijze waarop deze tot stand komen in een proces waarin een groep vakdocenten examens construeert en een andere groep vakdocenten die examens beoordeelt en vaststelt. Dit proces is voor het voortgezet onderwijs in meer detail beschreven op: [Examencyclus | 2025 | Examenblad.nl](#). De afname van ieder vo-examen levert via de Examenklachtenlijn van het LAKS, de vakverenigingen en via de examenlijn van het CvTE veel feedback op die een rol speelt in de kwaliteitsborging van de afgenomen en toekomstige examens. Mbo-examens zijn digitaal en leveren via het afnameplatform en via feedback van studenten gegevens op die van belang zijn voor afgenomen en voor komende examens.

Kwaliteitsborging CvTE algemeen, maatschappelijk draagvlak en civiel effect

Het CvTE laat de kwaliteit van (aspecten van) zijn toetsen en examens periodiek onafhankelijk onderzoeken en maakt werk van aanbevelingen. Het CvTE staat daarnaast onder toezicht van de Inspectie van het Onderwijs. Het streven van het CvTE naar hoge kwaliteit beoogt bij te dragen aan het maatschappelijk draagvlak voor centrale toetsen en examens en het civiel effect van het diploma.

Referentieniveaus

Het CvTE heeft de referentieniveaus taal en rekenen binnen de kaders van wet- en regelgeving verwerkt in de toetsen en examens. Het CvTE monitort hoe de beheersing van het referentieniveau Nederlandse taal zich verhoudt tot de beheersing van de kerndoelen Nederlandse taal van het basisonderwijs en de eindtermen Nederlandse taal uit de examenprogramma's. Het CvTE hanteert door de jaren heen dezelfde meetlat bij de eindtoets, nu doorstroomtoets, en de examens Nederlandse taal. Daardoor kunnen veranderingen in het vaardigheidsniveau van de Nederlandse taal in beeld gebracht worden.

- 2. Hoe wordt bepaald of leerlingen een toets of examen gehaald hebben? Wordt er getoetst aan een absolute of relatieve norm? Hoe kunnen we de toets- en examenresultaten over de jaren heen (en in het po: over toetsen heen) met elkaar vergelijken?*

Absolute normering maakt gebruik van een op voorhand bepaalde standaard waaraan alle kandidaten moeten voldoen. Zo kan worden gegarandeerd dat alle kandidaten over de jaren heen op een gelijke manier worden beoordeeld. De centrale toetsen en examens in Nederland zijn absoluut genormeerd. Op grond hiervan ontvangt een leerling in het basisonderwijs zijn toetsadvies en de leerling/student die in het vo of mbo een 5,5 of hoger scoort een 'voldoende'. Toets- en examenresultaten zijn over de jaren heen vergelijkbaar zolang de toetswijzer of het examenprogramma én de normering ongewijzigd blijven. De normering voor het basisonderwijs is in meer detail beschreven op [Normering | Toetsen primair onderwijs | CvTE](#), voor het vo op [Normering centrale examens | 2025 | Examenblad.nl](#) en voor het mbo op [Beoordeling en vaststelling scores | 2024-25 | Examenbladmbo.nl](#).

- 3. Welke rol spelen toetsen en examens bij het selecteren van leerlingen voor het vervolgonderwijs? Wat toetsen we precies bij leerlingen? Wat gaat hierbij goed en wat kan beter?*

In het *basisonderwijs* levert de doorstroomtoets een 'objectief tweede gegeven' op dat de school in staat stelt zijn advies voor de vo-schoolsoort die het beste bij de leerling past tegen het licht te houden en zo nodig te heroverwegen. Het schooladvies zou hierbij logischerwijs het zwaarst wegen, omdat het toetsresultaat alleen zicht geeft op de beheersing van (aspecten van) taal en rekenen op dat moment, en een school over veel meer informatie beschikt om tot een eigen advies te komen. Het CvTE vindt het onwenselijk, een toetsadvies dat is gebaseerd op één toets een grotere betekenis toe te kennen dan een schooladvies.

De mate waarin een diploma voor het *voortgezet onderwijs* toegang geeft tot het vervolgonderwijs is afhankelijk van de eisen die de vervolgonderwijs stelt aan het niveau en het vakkenpakket. De inhoud van de centrale examens is gebaseerd op de examenprogramma's zoals vastgesteld door de minister die het CvTE voor zover dat nodig is voor de constructie van centrale examens vertaalt in syllabi met concrete exameneisen.

- 4. Wat zijn andere functies van toetsen en examens en in hoeverre staan deze functies ter discussie?*
- 5. Wat zijn (on)gewenste neveneffecten van de manieren waarop we binnen ons stelsel toetsen en examineren? Hoe kan het anders?*

Een toets of examen is een test om vast te stellen dat iemand iets kent of kan. 'Andere functies' zijn wat het CvTE betreft hooguit afgeleide functies.

Het toedichten van andere functies aan toetsen of examens zorgt er in de beeldvorming voor dat ze méér zijn dan een moment waarop iemand laat zien wat hij kent of kan. De toets of het examen krijgt daardoor een disproportioneel belang dat nadelig kan uitpakken voor het individu waarvoor de toets of het examen is bedoeld. Een toets- of examenresultaat wordt bijvoorbeeld ook wel gezien als een indicatie van de mate waarin onderwijs succesvol is. Wat tot gevolg kan hebben dat het onderwijs te veel nadruk op examenstof legt en andere onderwerpen onderbelicht laat.

Als een toetsresultaat direct bepalend is voor de doorstroom naar een specifiek onderwijstype in het vervolgonderwijs, dan kan dat bovendien tot gevolg hebben dat niet de kennis en kunde van de kandidaat wordt geoefend, maar zijn vaardigheid in het maken van de toets zelf.

Het functioneel overvragen van toetsen en examens kan op termijn het maatschappelijk draagvlak daarvoor aantasten.